AHMED BİN İBRÂHİM İSMÂİLÎ

Hadîs ve Şafiî fıkıh âlimi. Künyesi Ebû Bekr olup, ismi, Ahmed bin İbrâhîm bin İsmail bin Abbâs'tır. Doğum yeri olan Cürcan'a nisbetle Cürcânî, dedesine nisbetle İsmâilî, mezhebine nisbetle de Şafiî denildi. 277 (m. 890) yılında doğdu. 371 (m. 981) yılında vefât etti.

İlim öğrenmek ve hadîs-i şerîf dinlemek için, bir çok memleketi gezen Ebû Bekr İsmâilî, başta zühd ve takvâsı ve ilminin çokluğuyla meşhûr Muhammed bin Osman Mekâbiri Cürcânî olmak üzere, İbrâhîm bin Züheyr, Halvânî, Kâtib Hamza bin Muhammed bin Îsâ, Ahmed bin Muhammed bin Mesrûk, Muhammed bin Yahyâ bin Süleymân Mervezî, Yahyâ bin Muhammed Hanâyî, Abdullah bin Naciye, Firyâbî," Kâdı Yûsuf bin Ya'kûb, Muhammed bin Abdullah Hadramî, İbrâhîm bin Abdullah Mahzemî, Muhammed bin Osman bin Ebî Şeybe, Muhammed bin Hasen bin Simâd, Ebû Hanîfe Cumâhî, Abdan, Ebû Ya'la ve daha birçok âlimden ilim öğrendi. Muhammed bin Eyyûb Râzî ile sohbet etti. Bağdâd, Kûfe, Basra, Enbâr, Ehvâz ve Musul'da duyduğu hadîs-i şerîfleri kitaplarına yazdı. Yüzbin hadîs-i şerîfi râvileriyle birlikte ezberleyerek hafız oldu. Fıkıh ve hadîs ilimlerinde eşsiz bir bilgiye sahip oldu. İlmini, kitaplarında ve derslerinde insanlara aktardı. Talebeleri arasında pek kıymetli âlimler yetişti. Bunlardan Hâkim Nişâbûrî, Ebû Bekr Berkânî, Hamza Sehmi, Ebû Hazım Abderî ve Ebû Bekr Muhammed bin İdris Cürcânî meşhûr oldu.

Kendisi anlatır: Muhammed bin Eyyûb Râzî'nin vefâtını duyunca ağlayıp, inleyerek eve kapandım. Aşırı üzüntümden dolayı, aile fertlerinin hepsi başıma toplandı. "Sana ne oldu ki, böyle kendinden geçip ağlıyor, kendini harâb ediyorsun" diye sordular. Ben de "Muhammed bin Eyyûb Râzî'nin vefât haberi beni bu hâle koydu" dedim. Bu sıkıntılı hâlimden kurtulmam için beni teselli ettiler. Dayımla beraber Nesâ şehrine gitmeme müsâade ettiler. O da beni Hasen bin Süfyân'ın yanına gitmeme müsâade ettiler. O da beni Hasen bin Süfyân'ın yanına götürdü. Bir müddet sonra da memleketime döndüm. Bu benim hadîs için çıktığım ilk seyahatimdi.

Ebû Bekr Ahmed bin İbrâhîm İsmâilî hakkında, âlimler övgü ile bahsetmişlerdir. Bunlardan:

Şeyh Ebû İshâk; "Ahmed bin İbrâhîm, fıkıh, hadîs, din ve dünyâ riyasetini kendisinde toplamıştı." Ebü'l-Hasen Dâre Kutnî, "Defalarca onun yanına gidip, ilminden istifâde etmek istedim. Ama nasîb olmadı."

Hâfız Hasen bin Ali, "O sünnetlere tam uyardı."

Ebû Abdullah Hâkim," Ahmed bin İbrâhîm, asrının bir tanesi idi. Muhaddis ve fakîhlerin en âlimi idi. Cömertlik ve mürüvvette en iyilerden idi. İlim sahipleri, onun ilminin üstünlüğü hakkında ittifâk etti" demektedirler.

Yüz cildlik Müsned-i kebîr, Mu'cem, Sahîh alâ Şart-il-Buhârî, Ferâid, Avâli ve Müsned-i Ömer adlı kitaplar, Ahmed bin İbrâhîm İsmâilî'nin pek kıymetli eserleri arasındadır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-3, sh. 7

2) En-Nücûm-üz-zâhire cild-4, sh. 140

3) Muntazam cild-7, sh. 108

4) Mir'ât-ül-cinân cild-2, sh. 396

5) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 75

6) El-A'lâm cild-1, sh. 86

7) Keşf-üz-zünûn cild-2, sh. 1735

8) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 947

9) Mu'cem-ül-müellifîn cild-1, sh. 135